

IEMAND ANDERS

I

Begin oktober had Georg met een simpele brief een einde gemaakt aan twaalf jaar seksuele exclusiviteit en een grotendeels beheerst samenwonen. Een envelop in de brievenbus die ook de zijne was, tussen facturen en reclamebladen. Georg was die ochtend ongevoelzaam vroeg uit bed gesprongen en naar zijn schrijfhok getrokken. Ik zou thuis werken, wat betekent dat ik languit op de bank meer woorden aan mijn vingers laat ontsnappen dan er in Georgs hele oeuvre staan. Daarmee bedoel ik niet dat zijn verzameld werk gering of zelfs maar bescheiden is, dat is het zeker niet, daarmee bedoel ik dat ik sneller e-mails stuur dan een loze robot. Maar goed, eerst even koffiezetten, een banaan en twee sinaasappels vermorzelen, een washandje over mijn gezicht en mijn kut trekken, wat kleren over mijn lijf gooien en de brievenbus leegmaken.

Met een afgelikt keukenmes sneed ik de brief open. Hij was slechts aan 'Sandra' geadresseerd, geen achternaam, mijn voornaam in drukletters. Het papier rook naar nieuw. We hadden elkaar in tien jaar geen brieven meer geschreven. Aan het begin van onze relatie had Georg hele hete vellen bedrukt met stomende woorden uit een oude typemachine, hoewel hij natuurlijk allang een computer had, en ik probeerde zo bewonderend mogelijk te antwoorden. Die stroom was mettertijd opgedroogd. Dat ik dat erg vond kon ik niet zeggen, de behoefte eraan was simpelweg verdwenen en ik had ook nog wel iets anders te doen. Maar toen Georgs handschrift uit de envelop opdook, was ik toch benieuwd, misschien zelfs hoopvol.

Dag Sandra,

Ik heb besloten een einde te maken aan onze relatie. Ik heb de wil, de moed en de kracht verloren om verder te gaan. Ik kan dit niet op een andere manier dan geschreven vertellen, ik vertrouw mijn eigen stem niet meer, en als ik met je praat is dat uit angst en schuld en verdriet, en voel ik me een hond. Ik wil mezelf niet langer pijn doen, of kleiner of gemener maken, het is niet eerlijk, ik moet er een einde aan maken en ruimte maken om te genezen. Later kunnen we praktische dingen afspreken over je spullen. Ik zal ervoor zorgen dat ik niet thuis ben als je die komt oppikken. Ik hoop dat we beiden het geluk vinden dat we verdienen. Ik wens je, echt, een goed leven.

Georg

Ik vouwde de brief in vieren en legde hem onder de rand van mijn ontbijtbord. Mijn eerste gedachte ging naar de literaire zwakte. De zinnen waren weinig afwisselend en begonnen haast allemaal met het persoonlijk voornaamwoord in de eerste persoon enkelvoud. Toen die overpeinzing door mijn hoofd trok, besepte ik dat ik wel degelijk een loze robot was.

Ik heb niet gehuild. Ik begreep dat hij ons huis als het zijne beschouwde – wat het boekhoudkundig gezien ook was – en dat het aan mij was om eruit weg te trekken. Er stond wat vuile vaat in de keuken, die waste ik nog af. Ik pakte een kleine koffer met daarin twintig paar sokken en evenveel onderbroeken, wat simpele kleding en een tandenborstel. Georgs brief in mijn broekzak.

Op de overloop stokte ik. Ik was nog iets vergeten. Ik was al jaren iets vergeten. Ik ging weer naar boven en opende een paar greeploze laden van het oude bureautje. Het lag er nog. Ik propte het in het voorvak van mijn koffer en trok de sputterende ritssluiting dicht.

Ik nam de eerstvolgende trein uit Brussel naar Karst. De niets-

vermoedende toeschouwer zou niet aan mij gezien hebben dat mijn leven net in elkaar was gestort, maar de nietsvermoedende toeschouwer wist dan ook niet dat ik anders nooit een taxi naar het Noordstation zou nemen – ik lette erg op mijn geld en bovendien is een wandelingetje van een halfuur goed voor de stappenteller in mijn telefoon.

In Karst liep ik een paar honderd meter langs de spoorlijn, het hellende pad af en via de winkel mijn ouderlijk huis binnen. Mijn moeder stond net een dozijn tulpenbollen, twee dwergconiferen en een vijvernet af te rekenen. Ze knikte me toe, ik wees naar het woonhuis en vouwde mijn handen onder mijn hoofd in dat gebaar dat slaap moet voorstellen – hoewel werkelijk niemand zo slaapt. Ik liep de woonkamer in en nam plaats in de bruine fauteuil bij de kachel. Zes uur later zat ik daar nog steeds. Mijn ouders waren al naar bed, er dreef een kotelet met vleesjus en een restje witlof in een bord op tafel. Ik slikte een klein stronkje in één keer naar binnen en dronk drie lepels jus. Ik liep de trap op en ging liggen op de blauwe flanellen lakens van mijn jeugd. Die dag had ik slechts 536 stappen gezet.

De ochtend na het einde van mijn leven nam ik een douche. Dat was dan toch al iets. Een schone onderbroek en mijn trainingspak. Ik laadde mijn telefoon op en wist mijn teleurstelling te dempen toen bleek dat Georg een paar keer niet gebeld had. Vijf gemiste oproepen kwamen allemaal van Pierre. Ik zeg vijf, maar het was er een veelvoud van – na vijf was ik gestopt met tellen, zoals iedereen met vingers. Ondanks het buitensporige aantal paniektelefoontjes was ik niet nerveus toen ik terugbelde. Het was tenslotte Pierre.

‘Sandra, waar zat je? Ik heb je nodig!’

‘Ja. Dat weet ik.’

De andere kant van de lijn bleef even stil om dit onverwachte antwoord – geen excuses, geen uitleg, geen telefoon die achter de verwarming was gevallen en slechts met slinks vernuft en een breinaald bevrijd kon worden.

‘Hoeveel tijd heb je nodig om *Het rot* te redigeren, denk je? Wanneer kun je eraan beginnen?’

‘Pierre. Het gaat niet. Georg...’

Mijn zin brak af. Ik kreeg het niet uit mijn mond getrokken.

‘Ik ben ziek. Ik kan niet komen werken.’

Ik hoorde Pierre zwijgen. Sandra Sanctorum ziek? Sandra Sanctorum is nooit ziek.

‘Het is ernstig’, zei ik ten slotte, geheel naar waarheid. ‘Ik zal een lange tijd buiten strijd zijn. Je kunt beter op zoek gaan naar iemand om mij te vervangen. Ik bezorg je nog een doktersbriefje.’

‘Natuurlijk, Sandra’, zei Pierre, half fluisterend, half huilend. ‘Alle begrip.’

‘Contact met Georg zal even direct via hem moeten lopen, lukt dat? Tot hij een agent vindt. Dat zal wel geen probleem zijn, ze staan in de rij.’

‘Natuurlijk, vanzelfsprekend, uiteraard’, zei Pierre.

Had hij een vierde synoniem gevonden, dan had hij dat ook gebruikt.

We wisten allebei dat er niets vanzelf sprak in direct contact met Georg. Ik was al die jaren zijn decodeermachine geweest.

‘Als er een probleem is kun je mij bellen’, loog ik nog.

‘Dank je, Sandra. Spoedig herstel.’

Ik hing op. Het idee van herstel leek me absurd. Ik was geen sok met een gaatje erin. Ik was het gaatje in de sok.

‘Psychiater Karst’ zocht ik met een veel te grote duim op een veel te klein schermje. Er was er welgeteld één – een website met *De denker* van Rodin tegen een achtergrond van mandala’s. Goed dan. Ik boekte een afspraak met dokter Laura Verdin en haar doktersbriefje.

Ik nam mijn lichaam mee naar buiten en liet het rennen. Meer dan een uur liep ik nergens heen, toen douchte ik nog een keer. Ik trok mijn tweede schone onderbroek van de dag aan, een linnen hemd en mijn jeans van gisteren. In mijn broekzak smeulde Georgs brief.

Ik scheurde de onbeschreven onderkant van het papier. Wat overbleef was nauwelijks groter dan een wenskaart, die ik nog een paar keer kleiner vouwde en zo plat mogelijk streek. Rond mijn telefoon zat een zandkleurig leren beschermhoesje, dat wist ik los te krijgen. Ik legde mijn vouwsel in het hoesje, het paste perfect. Toen ik mijn telefoon met een klik terugstak, was er niets te zien. De brief was weg.

Als door een dikke mist ging ik de trap af, het woonhuis door, de winkel in. Mijn moeder zat over een kasboek gebogen.

‘Georg heeft me verlaten’, zei ik. ‘Ik weet niet waar ik heen moet. Ik blijf een tijdje hier tot ik het wel weet.’

Mijn moeder knikte. Dat was alles, ze knikte. Ik had het gezegd. Nu was het waar.

‘Zeg jij het tegen papa?’

Ze knikte weer. Het gebeurt niet vaak dat mijn moeder niet praat. Haar zwijgen begon hoe langer hoe beangstigender te worden, alsof alle taal uit dit moment werd geblazen door een plotse windvlaag of een herseninfarct. Twee ogenblikken later trok er een golf van opluchting over haar gezicht.

‘Na regen komt zonneschijn.’

Dat zei ze.

Na regen. Komt zonneschijn. Toen begon ze te zingen. Een nummer over de seizoenen, ik kende het niet.

‘Dank je, mama’, zei ik, alsof het lied me had opgebeurd.

Ze glimlachte, trots op haar impromptu vertolking van wijze oude moeder.

Ik had haar getroost.

‘Kindje toch. Blijf zolang je wilt.’

Mijn ruggenwervels kropen een fractie dichtert tegen elkaar. Als ik niet uitkeek, zou ik al gauw niet groter dan een kleuter meer zijn.

Op mijn oude meisjesfietstreed ik naar de piepkleine bibliotheek van Karst, schreef mij in en leende vijf boeken. Toen ik weer thuis kwam ging ik op de toonbank zitten – niet de toonbank van de winkel, maar een bankje dat in de tuinen stond om klanten te tonen hoe een bankje in een tuin eruitziet. Een toontuinbank.

Het was een zachte oktoberdag, mijn vader entte jonge boompjes, ik las als een bezetene. Ik las wat er was. Een paar historische romans, een die zich afspeelde tijdens de Tachtigjarige Oorlog, een andere tijdens de Honderdjarige. De biografie van een lokale componist. De Engelse vertaling van een Russische klassieker. Een non-fictieboek over kwantumfysica uit 2004. Twintig jaar geleden was de snaartheorie erg veelbelovend.

Mijn moeder had een volstrekt onnodige keukenrobot gekocht die geen enkele taak uitvoerde die je niet ook met een mes geklaard kreeg. Het apparaat verdeelde groenten in slierten of blokjes door middel van een pastelgroene elektrische guillotine waar ontzettend veel afwas aan was. Mijn moeder slaagde erin minutenlang elk mogelijk gebruik van dit gedrocht haarfijn te omschrijven.

‘Als je de hendel eraf schroeft, past hij perfect in de gootsteen.’

Ze kocht hem speciaal voor mij, zei ze, omdat ik zo van groenten hield.

‘Ik kreeg nog tien procent korting omdat ik ook het bijbehorende voetpedaal kocht. Zo kun je groenten snijden en je handen vrijhouden om intussen iets anders te doen. Heel praktisch.’

Ik hoorde haar bewegingsloos aan – natuurlijk houd ik veel van groenten, mama. Het minste wat ik kon doen, was ’s avonds samen met hen eten, zei mijn moeder. Is toch veel gezelliger zo, zei mijn moeder. Als dat het minste was, dan deed ik dat. Half uitgegomd zat ik op de plek waar ik gisteren zat, en eergisteren en de dag ervoor, bezig het wereldrecord diepste afdruk van een kont in een stoel te breken.

‘Zo jammer dat je vader niet van groenten houdt. Dat heb je toch echt van mij.’

Mijn vader zei niets. Hij delfde zijn eten op als een mijnwerker op vrijdag, zijn ogen strak gericht op niets.

Dokter Verdin droeg een jurk met een motief van gemengd herfstfruit. Appel. Peer. Dan weer appel. De synthetische stof liet zien hoe de rand van haar slip zich in haar heupen aftekende. Iemand moest haar daar ooit eens op wijzen, maar niet ik, niet nu. Haar schoenen waren okergeel, met een laag hakje en een gesp rond de enkel. Gerieflijk, gekleed, smakeloos lelijk tot in het oneindige. Laura Verdin was een vrouw met een Volvo en het soort kapsel dat door damesbladen pittig wordt genoemd. Ze keek mij onbewogen aan. Ik wilde in haar schoenen kotsen.

‘Ik begrijp dat je je zo voelt.’

Haar stem leek met precisie op het juiste volume afgesteld.

Dat ik te veel nadenk, zei ze.

Zij ook al.

‘Wat stel je voor?’ vroeg ik. ‘Een lobotomie?’

‘De eerste stap naar genezing is geloven dat het beter zal gaan.’

Driehonderd jaar verlichting en dan zegt die trut zoiets.

Of ze mij ziekteverlof kon voorschrijven? Ja natuurlijk, zei ze, en dat ze blij was dat ik mijn herstel ernstig nam. Zouden drie maanden volstaan? Ja, zei ik, drie maanden zouden volstaan. Wist ik veel.

Ik denk veel na. Dat is al heel lang zo – ik kan zelfs nog precies zeggen wanneer het begon. Een paar weken voor mijn dertiende verjaardag hoorde ik het koeren van een duif, hoog in een naaldboom. Het was hoogzomer en erg warm, mijn dijen plakten aan de schommel waarop ik al uren zat.

Het was een kleine duif in een haast gouden kleur beige, met een zwart halsbandpatroon en een rood vlekje op de borst. Een tuinduif. In niets leek ze op die vliegende stadsratten die hun poten amputeren door te lang in hun eigen stront te staan – dat wist ik toen nog niet, de stad was mij vreemd. Die dag is het begonnen.

Het verdwijnen.

Ik verdween – ik kan het niet anders uitleggen. Opeens kreeg ik het heel duidelijke en dringende gevoel dat ik zou ophouden. Ik zou krimpen tot een punt. Het punt zou vervagen of kwijtraken. Ik zou lucht worden. Achtergrond.

Het enige dat me redden kon, was heel snel en heel veel nadenken, in cirkeltjes, om zo een krachtveld te vormen van beschermende gedachten, een haven in mijn hoofd, een plek waar ik leven kon. Ik moest mezelf door mijn denken in stand houden.

Hoe meer ik dacht, hoe minder ik sprak. Ik werd een stil kind, een kind over wie dan gezegd wordt dat het te slim is voor haar leeftijd.

Sandra is heel afwezig.

Dat was ik niet. Ik was heel erg aanwezig in mijn eigen kop.